

žalibog letos ne moremo izdati, ker nam vrednik še ni izročil rokopisa, da si tudi je bil 3. marca t. l. za trdno obljubil, dovršiti in izročiti svoje delo do 15. aprila. — Ker se bodo zemljevidi morali posebej pošiljati družbenikom, zato ne bode treba čakati razpošiljanja družih knjig, ampak razpošljejo naj se, s čem se dovrše. Vodnikove pesmi pa naj se ne razpošljejo, če tudi se dovrše še 1868. leta, in to zarad preobilih stroškov, ki jih razpošiljatev stane Matico in družbenike.“ (Odbor potrди te predloge.) (Kon. prih.)

Dopisi.

Iz Londona 3. julija. (Odgovor gospodu A. P. iz Motnika na dopis 20. junija 1867 v 26. listu „Novic“ o zadevi Miha Glavatičeve poroke in zapuščine v Londonu.) Ker mi je omenjeni dopis se javno po „Novicah“ sporočil, menim, da mi je po takem dolžnost, gospodu dopisniku, Glavatičevi rodbini in čitalcem „Novičinim“, ktere ta zadeva zanima, tudi javno naznaniti, kar sem na ono prošnjo storil in kako in s kakošnim vspehom sem se za izročeno mi stvar potrudil, tako, da sebe o izročeni in dolžni mi skrbi opravičim.

Kmalu potem, ko se je ta zadeva v „Novicah“ objavila, pisal sem gospodu vredniku, naj bi mi se kaj bolj natančnega naznanilo, in če mogoče, stara pisma poslala. Dobil sem na to protokolni zapisnik M. Glavatičevih obravnav od leta 1817 pri sodnji v Mekinah pri Motniku, in poleg tega natančno sestavljeni rodopis. Pisala sta mi o tej zadevi posebno prijazno gospod dr. Bleiweis in Novičin vrednik gosp. Murnik, naj bi se za to stvar za dobro in korist Glavatičevi rodbini, kakor domovini potrudil. Na takošno priporočilo storil sem vse, kar mi je le bilo mogoče najti in pozvedeti v Londonu Glavatičevo ime in oporoko (testament) gledé njegove zapuščine; pri tem mi pa vendar poslano v nikakoršno pomoč ni bilo, ker o tej zadevi ni ne enega pisma iz Londona, ali kaj takošnega o obravnavah na Kranjskem omenjenega, da bi se kakošna pot za daljno preiskavo po tem nastopiti mogla. Govoril sem o tej zadevi z uradniki in drugimi, ki bi mi bili kaj svetovati mogli; njihov edini nasvet je bil, kakor se stvar sama po sebi razume, da pozvem v uradni za poroke odločeno Glavatičevo ime. Zato sem dal preiskovati po družih, pa sem tudi za boljše prepričanje sam pregledal izvirne zapisnike imen in oporok od leta 1770. do 1820., ki so se na Angležkem storile in se v Londonu v Court of Chancery, Doctor's Commons shranjujejo. Reči moram, da pregledati te ogromne pergamentne knjige z gotično pisanimi imeni ni bil majhen trud — in vendar vse je bilo zastoj: imena Glavatičevega ni bilo najti. Letos dal sem zopet preiskati izvirne zapisnike od 1800. do 1820. leta in si poslati imenik onih oseb, katerih poroka in zapuščina se v Court of Chancery shranjuje, al sopet Glavatiča nikjer ni bilo najti. — Odgovoril bi že bil o tej zadevi poprej, pa nadjal sem se vedno še Glavatičevi rodbini kaj veselejšega naznaniti; listine, ki so se mi poslale, shranjujem in sem še zmirom pripraven, ako bi mi kdo kakošno pot, po kateri bi se do zaželenega cilja doči moglo, svetovati vedel, da jo na novo nastopim; sicer pa, ako želite, Vam poslano brž vrnem. Ob enem s tem odpisom pošljem gospodu vredniku „Novic“ izmed družih en indeks imen, katerih oporoka in zapuščina se še v Londonu nahaja in se bližjim sorodnikom javlja, se za-njo oglasit, med kterimi pa, žalibog, ni Glavatičevega imena, kakor se lahko vsakdo, kogar se ta zadeva dotika, po poslanem imeniku očividno prepriča. Ako bi se želelo, pripraven

sem tudi poslati dopise in odpise, ktere sem v Londonu o tej stvari imel.*)

Iz Trsta 12. julija. — Predvčeranjim popoldne in na večer smo doživeli prvi del tistih žalostnih homatij, katerih bode čedalje več. Plamen se je vnel v mestnem zboru. 19 liberalnih odbornikov je imelo pripravljena dva nujna predloga: eden je zadeval šolske reči,**) drugi pa upor zoper papežev nagovor od 22. dne u. m. Na galeriji mestne dvorane se je zbralo toliko poslušalcev, da se je vse trlo — kakošnih ljudi? Sodite sami! Zbor se je imel začeti, pa le ni bilo toliko odbornikov skupaj, da bi bil zbor mogel kaj skleniti. To je razkačilo nektere rogovileže na galeriji tako, da so začeli divjati, razsajaje so zapustili dvorano; na ulicah pa jih že čaka drhal, in hajd je šla vsa skupščina pred hišo ces. deželnega glavarja. Ondi so kričali „Abasso Bach!“ (doli z Bachom!). Le težko je policija jih spravila saksebi. Drhal korači potem pred hišo škofovo in ondi zaganja na novo hrup „Abasso il papa“ (doli s papežem!); od todi gré pred hišo papeževega poročnika in ponavlja isti krik, pred hišo laškega poročnika pa se na vse grlo dere „Evviva Italia“ (živila Italija!). Al to še ni bilo dosti — laški liberalci se vsujejo proti samostanu (kloštru) kapucinskemu in ondi uganjajo tako silo, da menihi v svoji cerkvi začno plat zvoná biti. Koliko korajže pa so imeli ti rogovileži, bilo je pri vsej tej grozni dogodbi videti v tem, da so jo prvokrat popihali kakor zajci z onega mesta, ko se jim je v brambo menihov zoperstavila truma starih babic in kamne na-nje metala; v drugič pa jih je v beg zapodil trikratni strel iz nenabasanih pušek, s kterim jih je nekdo iz straže mestne okolice pozdravil. Mestni policiji je še le potem obveljalo pomiriti drhal, ko je žugala, da bode z orožjem storila mir. — Kaj bomo še doživeli, sam Bog vedi! „Triesterici“ sami nič kaj ne dopadajo taki prizori. „Veter — pravi — ki se je vedoma in nevedoma na levo in na desno sejal, rodi že obilo žetev v viharji, ki smo ga sinoči doživeli.“ Mi imamo le to dobro vest, da gotovo ne enega Slovenca ni bilo med predvčerajšnjimi razsajalci. — Beracev in delavcev brez dela je pa tudi toliko v Trstu, da je groza: po ulicah leže kakor v mestih doljne Italije.

Iz Hrušice na Istriskem 5. julija. Fr. V-l. — Dopis gosp. J. R. v 13. listu l. „Tovarša“ o žalostni smrti utopljenca, — nesrečnega učitelja g. Jurja Bajta v Ribnici je mene zeló osupnil, kajti ranjki je bil 1862. leta moj rešitelj pred smrtjo enako, ktero je žalibog zdaj sam storil. Naj v miru počiva vrli mož — nepozabljivi mi prijatelj! — Ker tako pogostoma slišim pri-

*) Vredništvo se Vam v imenu dr. J. Bleiweisovem in svojem srčno zahvaluje ne le za veliko skrb, ki ste jo imeli za korist omenjene rodbine, in če bi se bila zaželená stvar našla, na blagor vsi kranjski deželi, temuč tudi za veliki trud, ki ste ga gotovo še sè znatnimi stroški žrtovali zasledovanju te stvari in s tem sijajno nam razodeli blago srce iskrenega rodoljuba. Kadar ta dopis pride v roke dotični rodbini, zahvalila se bode ona sama spodobno. Ako Vi niste mogli nobenega sledú najti, ni več upati kakega vspeha.

Vred.

**) Šolska stvar, ki je razdražila tukajšnje liberalce, je ta: Naš škofijski konsistorij je po razpisu oklical letošnje učiteljske zbere. Temu se je zoperstavila večina mestnega zbora, češ, da po novih medverskih postavah od 25. maja nima več škofija oblasti za sklic učiteljskih zborov. Na to je c. k. deželno glavarstvo odgovorilo mestnemu odboru in mu reklo, da konsistorij, ker vsa ta postava (§. 10. do §. 12.) ni še dan danes veljavna, je popolnoma pravico imel razpisati učiteljske zbere. — To je jedro tega razpora. Radovedni smo, kaj bo ministerstvo zdaj storilo: ali bo branilo deželnega glavarja Bacha, ki je zagovarjal njegove predpise majske postave, ali — da ga bode žrtovalo demonstracijam „liberalizma“ tržaškega?

Pis.

Ravnokar slišimo, da je baron Bach ob službo, da pa je to v ministerstvu bilo že pred sklenjeno.

Vred.

tožbe svojih tovaršev, da se jim bridko godí za plačo, hvalim Boga, pa tudi izrekam čast tukajšnjemu županu g. Pavlu Jelovškemu, kateri je mož, kakoršnih se ne dobi povsod; akoravno ne spravi od ljudi v pravem času, kar so dati dolžni, pa raji iz lastnega premoženja dá, kakor da bi jez moral čakati. Bodi mu očitna čast in hvala za to! Naj bi bil izgled tudi drugim županom! — Velika vročina je tudi našim Brkincem njive in senožeti osušila. Žita so redka, trava po senožetih je plitva, le po travnikih je bila košnja vspešna. Pa kaj! vse to izdá malo, ker revščina je od leta do leta silnejša. Ubogi kmetje so obloženi s preobilnimi davki in drugimi davščinami. Nemarnost je pa tudi sploh po stari navadi; kajti čuk vedno staro vižo poje: „čuk — čuk.“ — Senó se zavoljo pomanjkanja soldov v Trst izvažva; uboga živina in blago pa strada in hodi po kamnitnih stopinjah pašnikov gnojit. Vse podučevanje in jasno dokazovanje visokočastite duhovščine je žalibog! zastonj; „Lukec v mlin, Lukež iz mlina.“ — Da bi se živini, sosebnó kravam, slama na drobno rezala, oparila, malo osolila in tako saj po dvakrat na dan dajala, bilo bi gotovo v čuda veliko korist vsakemu, kdor bi tako storil; al ušesa so gluha! Upati je še, da bodo morebiti mlajši saj to storili, kar stari trdovratno zamenarjajo. Treba bo pa čakati še dolga leta, saj zmiróm veljá prigovor: „mlad za nič, star dva nič“, in tako naprej. — Še huje je pa s pokončevanjem gozdnega lesá. Podnevi in ponoči vozarijo „faše“ (butarice po 3, 4, 5 krajc.) v Trst; največ pa ožganca (oglja). Ima res vsaka vas svoja semenišča in drevesnico, vse brez hasni; kajti resnica ostane resnica, da tam je treba varovati, kjer je še kaj in je zdaj še kaj. Sadje je obilo cvelo, posebno češnje, jabolane, orehi in slive. Kako bo za naprej, omenim drugi pot, ako bo drago?

Iz Maribora. Tukajšnja čitalnica ima v nedeljo 19. dne t. m. ob 8. uri zvečer občni zbor, da blagajnik položi letni račun, potem pa večerno zabavo. Vsem vnanim in domačim p. n. članom to daje na znanje, prijazno jih pozivajo odbor.

Iz Košanske doline na Notranjskem 5. julija. J. V. — Naj „Novicam“ le malo stvarco povem, ktera pa ima veliko v sebi. Razjasnila ne potrebuje nobenega, deželni zborom slovenskim pa daje dosti gradiva, da zidajo naprej. To, kar bom povedal, pa tudi ni „bela vrana“, marveč utegne biti tacih dogodeb na kupe. To-le Vam imam povedati: Prav v srce me je zabodlo, ko nekega dne prinese mož nekemu cesarskemu uradniku list od župana v slovenskem jeziku, ter ga prosi, da bi rešil to stvar. Ko uradnik list v roke vzame pa vidi, da je slovenski pisan, zadêre se jezno: „Kaj hudiča! ker je po „kranjsko“ pisano, moram trikrat prebrati, pa še te preklete „šprahe“ ne razumem!“ — Ne bi se temu „preprijaznemu sprejemu“ čudil, ako bi tega gospoda ne bila rodila mati Slovenka in oče Slovenec, in ako ne bi vedel, da se je moral nemški učiti, da se ga je naučil — po maternem jeziku, kateri mu zdaj grlo tako zapira v kljub §. 19. osnovnih državnih postav!

Izpod Korena na Gorenskem 5. dne srpana. — Prav radi prebiramo „Novice“, kajti iz njih pozvedamo kako iz dolgega spanja vstaja in se izobrazuje narod naš, kako si bistri um svoj in zahteva pravice, ktere mu gredó, da se tudi naš jezik, kateri se je dolgo zatiral in se je le med priprostim ljudstvom pomanjkljivo rabil, tako lepo čisti, povišuje in širi. Prijetno je slišati o tolikih čitalnicah, ki se po deželi vpeljujejo, da ne le sam Nemeč v kazinah, ampak tudi narod v čitalnicah ima svoj dom, kjer vživa duševno hrano, pa tudi pošteno veselje. Žalibog! da o njih v naši dolini ni še nobenega sledú; tukaj večina ljudstva še spava. Ako gré

mladeneč v Nemce drvarit in pride čez 3 ali 4 mesece spet domú, pa ga srečaš na cesti, ti bo že z neko ošabnostjo „Gutnomt“ voščil in se s svojo neumščino, kakor so ranjki Slomšek tak jezik imenovali, čez druge napihaval, kakor žaba, ktera je hotela kravi enaka postati in se je tako dolgo napenjala, da je počila. Vendar čast, komur čast! Taka šalobarda ni vsak; tudi pri nas je vijolic med trnjem, tudi pri nas je pametnih ljudi, kateri spoznavajo, da mora človek kaj več znati kakor par pokvarjenih nemških besed, in da se te znanosti v domačem jeziku pridobé na najkrajši poti. Dokler nimamo čitalnic po Gorenskem, sami ne vemo, ali smo kri ali voda. — Zavoljo suše smo bili že obupali nad letošnjo letino, vendar nam je dobrotljivi Bog zadnji čas toliko dežja dodelil, da imamo se boljšega nadjati, kakor smo mislili. Sená bo sicer manj ko druga leta; al pregovor „malo sená veliko sená“ se bo opravičil; kjer so že pokosili, bo za naprej otava toliko lepša. — Veliko veselje navdaja sploh vse ljudstvo naše doline, ko je slišalo veselo novico, da se bo delala železnica, ktera bo Ljubljano z Beljakom vezala; zato izrekamo očitno zahvalo našemu vrlemu poslancu g. dr. Toma n-u za njegov uspešni trud o tej zadevi. — Sekvestracija je šla, akoravno je vse žile zoper to napenjala, vendar-le rakom žvižgat, kakor so „Novice“ že povedale. Ko bi se bilo to zgodilo pred 10. leti, prihranjen bi bil marsikteri groš našim srenjam. J. Zanoškar.

Od dolenske Save 3. julija. — Prav močno nas je razveselil „Novičin“ popis sijajnega sprejema Sokolcev pri njih zadnjem izhodu na bregove naše Save. Ginljivo je bilo brati, kako lepo jih je vsaka vas sprejemala in s tem pokazala, da kri ni voda. Temveč pa smo bili veseli tega berila, ker smo od ljudi, ki so bili priča, slišali, da popis ni ničesa prenapel, marveč bi se bilo dalo še marsikaj več povedati, ako časniki ne bi morali gledati na to, da niso preobširni z eno stvarjó in ne krajšajo drugim rečem prostora. Vem, da s tem vrsticami ne povem bralcem nič novega, al nisem si mogel kaj, da ne bi roka načrtala, kar je čutilo srce.

Vagensberg na Dolenskem 7. julija. B.-c. (*Dve nesreči; letošnje vreme; Valvazorjeva grajščina.*) Da veš, dragi bralec, odkodi ti pišem te vrstice, načrtal ti bodem na kratko Vagensberg, nekđaj lastnino neumrlega Valvazorja, da izveš, kje in kak da je Vagensberg. Moj pravi namen pa je naznaniti Ti nesrečo, ki je v soboto 4. dne t. m. Št. Martinsko okolico zadela. Strašna toča je uničila ves up revnega kmeta. Polje je tako lepo kazalo, da je bilo veselje, pa v malo trenutkih je bilo popolnoma razdjano. Druga nesreča se je pa nekoliko prej dogodila. V bližnji vasi Liberji gré neka žena — mati več otrok — s svojim možem pred hišo pod kozolec, pa glej! strela udari in obá se zgrudita na zemljo. Mož sicer se do nekaj časa predrami in vstane, žena pa je bila ubita. — Sploh imamo vreme kaj slabo in neugodno že več kot 14 dni skoraj vsaki dan dežuje. Kdor še ni mrve spravlil, ima veliko opraviti, da ž njo pod streho pobegne ter večkrat premočeno spravi. Bog nam daj lepega vremena!

(Konec prihodnjič.)

Iz Črnomlja 8. julija. J. K. *) — Narodna naša čitalnica se je slovesno otvorila 29. dne u. m. ravno na dan farne cerkve žegnanja. Zjutraj ob 4. uri godba in pokanje možnarjev; ob 10. uri pela se je sv. maša; popoldne godba na čitalničinem vrtu, ki je bil poln gostov domačih in vnanih. Ob 8. uri zvečer se je v dvorani, lepo z domačimi barvami okinčani, začela „beseda“ z govorom gosp. Drag. Kastelca, ki je lepo razjasnil čitalničini namen. Potem se je oglasilo pevsko društvo

*) Poslano smo g. Blazniku izročili.

pod vodstvom gosp. Juvana, sestavljeno iz učiteljev iz bližnje in daljne okolice; bilo je z veliko pohvalo sprejeto; g. Juvan pa se je skazal mojstra v petju; njegov samospjev je bil izvrsten. Potem se je igrala gledališčina vesela igra „Bob iz Kranja“; vsi gospodje in obe gospodičini so se tako ročno vèdli po odru, kakor da bi bili Bog vedi kolikokrat na njem. Smeha in ploska ni bilo ne konca ne kraja. „Polonica“ (gospodičina Ivanka Kapeletova) in „Nežika“ (gospodičina Marija Bučarjeva) ste izvrstno izvršili svoji nalogi; „potinja Nežika“ je morala na občno zahtevanje ponavljati svoje pesmi; sploh vsi so vršili to izvrstno igro tako dobro, da se je zadovoljnost brala vsacemu poslušalcu na obrazu. Po igri je bilo radovanje v gostilnici z govori (posebno je vnel govor predsednikov) in zdravicami. Veliko radost je izbudil pozdrav čitalnice novomeške, čitalnica metliška pa nas je počastila z osebno nazočnostjo mnogih svojih udov. Vrlo dragi gosti so nam bili tudi gosp. baron Vranicani in vsi drugi iz Hrvaškega. Ples je končal veselico, ki nam ostane v lepem spominu. — Včeraj nas je obiskal slavni dr. Toman z dvema gospodoma zemljemercema. Njim na čast se je na čitalničinem vrtu pelo in nazdravljalo. Srčno veselili smo bili, da smo gosp. doktorja pri nas imeli, ki nas je z dodatkom zapustil, da se zopet vidimo. Dobro nam došli! Nedavno nas je tudi gospod deželni glavar pl. Eibesfeld obiskal v čitalnici.

Voglje poleg Kranja 12. junija. J. B. — V soboto popoldne je bila pri nas huda nevihta; strašen vihar nam je drevesa lomil in kozolce podiral; strela je vdarila v kozolec z naloženimi dvajset in enim štantom, da je pogorela gospodarju hrana za celo leto. Še v druge kraje je udarila strela. — Naj vam ljube „Novice“ zdaj pa še povem, kaj se je zgodilo našemu županu pred nekimi tremi tedni: hudobna roka mu je pokosila vès lan, ki ga je 6 mernikov plačal po 4 gold. 25 kr.; škoda je cenjena na 200 gold.

Postojna 13. julija. — V nedeljo 19. t. m. ob 8. uri zvečer napravi postojnska čitalnica besedo s plesom, h kterej vljudno vabi vse zunanje društvenike čitalničine kakor tudi bližnje čitalnice in domoljube

odbor.

Iz Borovnice 11. julija. R. — Sinoči ob desetih, po naši uri, smo čutili tu lahko zibajoč potres, ki je kake dve ali tri sekunde trajal. Od ktere strani se je prizibal, nismo mogli vganiti.

Iz Ljubljane. Odbor „Matice slovenske“ je v seji 9. dne t. m., ktero obširno popišemo v našem listu, odločil dan letošnjega občnega zbora Matičinega na 5. avgusta. V tej seji je izvolil odbor slavnega dr. J. Palackega za častnega uda „Matice slovenske.“

— Železnico iz Trbiža v Ljubljano je presvitli cesar potrdil 9. dne t. m.

— Dr. Toman je z inženirjem Pribilom došel v petek zjutraj iz Dolenskega, kamor se je bil podal, kakor smo zadnjič omenili, zaradi trasovanja železnice iz Ljubljane v Karlovec. Izpeljati se bode dala železnica prav dobro, to je brez prevelikih zadržkov in ovinkov na kratko. V pondeljek se je že začelo trasovanje in kakor se zdaj vidi, kaže najboljšo izpeljavo ta pot, da se pred Krčonom loči od južne železnice in gré čez Ljubljano proti Lavrici, Šmarji, Grosupljem, Lučah, Krki, Žuženberku, Dvoru, Toplicam, potem pa po poljanski ali čermošniški dolini ali pa po Žici do vrh Kota, odkodar se bode ali proti Metliki ali proti Črnomlju spustila, da pride v Gradac in se od tod zavije naravnost proti Karlovcu. Novomesto bi po tem načrtu ostalo eno uro na strani, a le zato, ker ni mogoče železnice tikama njega koristno izpeljati; al to bode mogoče, da se pozneje No-

vomesto z železnico novo in ono na Štajarskem sklene. — Kranjska dežela bode, če se izpeljá dolenska železnica, od najzgornejega kraja do najnižega po sredi imela železno vez — veliko dobrotnico obrtniji pa tudi kmetijstvu domačemu. Ni tedaj čuda, da so dr. Toman na vsem potovanji povsod sprejemali preprijazno in častno, tako v Črnomlji, Novem mestu itd. Al kaj se mu pripeti h koncu njegovega potovanja v Grosupljem. Mladi grof L., opasan sè sabljo in oborožen z revolverjem na čelu isto tako opasanih grajščinskih hlapcev in še nekkih družih ponočnjakov, ki so se „Kranjce“ a ne „Slovence“ grozili, mu v pozni noči dela nadléga, ga pita z „moskovskim agentom“, mu preti in žuga, pa — nad čemur so se vsi zavzeli — v vse to vmes vtikuje imé gospoda iz ljubljanske c. k. deželne sodnije. Dr. Toman s svojimi sopotniki v veliki nevarnosti med tolikimi sabljami pošlje po župana, namesti njega pride županijski odbornik, al tudi ta je bil od opasane načelnika tako sprejet, da, kakor za gotovo slišimo, bo tožbo položil c. k. deželni sodniji.

— C. k. dež. vlada je dovolila napravo lekarne (apoteke) v Litiji. Kdor je želi, naj se do 18. avgusta obrne do ondašnje c. k. okrajne gosposke.

— Oddalo se bode 10 novih štipendij za dijake (študente), vsaka po 240 gold. na leto. Pred drugim imajo pravico do teh štipendij ubogi mladenči v postojnskem kantonu rojeni, za njimi pa tudi drugi Kranjci. Do 20. dne t. m. se morajo prošnje izročiti c. k. deželni vladi.

— Po smrti gosp. Riharja izpraznjeno mesto orglarja v stolni naši cerkvi je dobil g. Förster, pevovodja narcodne čitalnice ljubljanske in več let poprej orglar in vodja cerkvene muzike v Senji (Zengg), kjer je z veliko hvalo opravljal to službo. Nekako čudno je bilo slišati, da ona stranka, ki je „razsvetlila“ pad konkordata, je zdaj koledovala pri gospodu knezoškofu in gospodih kanonikih za to, da bi dobila muziko v stolni cerkvi pod krilo svoje. Cerkevna stvar je najbolj varna pod nadzorništvom cerkvene oblasti. Dobro došel pa jej bode vsak, kdor pripomore z denarno pomočjo ali sè svojo umetnostjo k dobri muziki: „hic Rhodus, hic saltate“! Ako bi mi imeli kaj govoriti, dali bi v cerkvi slovó „glediščinemu sviranju.“

— „Laib. Ztg.“ popisuje zbor novega ljubljanskega društva, ki se je pod imenom „konstitutioneller Verein“ osnoval 7. dne t. m. in si za svoje odbornike volil gg. dr. Jož. Suppana, Deschmanna, dr. Schafferja, dr. pl. Kalteneggerja, dr. pl. Schreya, Terpina, Dimitza, dr. Kessbacherja in profesorja Pirkerja. Brž ko je bila ta volitev končana, je zbor na dr. Račičev z viharnim ploskom sprejeti predlog enoglasno in s ponosnimi srci, kakor „Laibacherica“ pravi, naredil ta-le sklep: da papež nima pravice vtikati se v državne zadeve, zato pričakuje od vlade, da bo tak zalet v tuje pravice trdó odbila. — To je prvi sad konstitucionalnega društva, kteremu je prvomestnik g. dr. Jož. Suppan, njemu namestnik g. Deschmann, denarničar pa g. Terpin. „Presse“ je povedala, da to društvo misli za svoje namene izdajati nemšk časnik.

— Nemški turnarji so po „Laibacherici“ v nedeljo popoldne imeli občni zbor v Josefthal-u. Sklenili so g. viteza Fritsch-a poslati v veliki nemški turnarski zbor v Weimar, viteza dr. E. Stöckl-na in A. Samassa pa v dunajski turnarski zbor. Potem je bilo — pravi „Laib.“ — z navdušenostjo sklenjeno, da turnarji, v tesni zvezi s protestom konstitucionalnega društva, se zoperstavijo papeževemu ogovoru, češ, da je zalét v državne temeljne postave. — Stoji

li politika tudi v štatutih gimnastičnega društva? Kaj ko bi „Sokol“ zasukal tako družbina pravila? Dobro je, da si „ad notam“ vzamemo to.

— (Nov drašivec!) V „Laibacherici“ se je čez 20 let spet oglasil nekdo, ki bi naši deželi rad vzel barve: belo-modro-rdeče in namestil rumeno namesto bele, gotovo samo zato, ker barve vojvodine kranjske so po naključju — le drugač razvrstene — barve slovanske. Ko je cesar Ferdinand I. nastopil vladarstvo, je kranjski vojvodini potrdil belo-modro-rdeče barve, in ko je 1848. l. nemškutarska stranka se vzdignila zoper cesarski ta sklep, je tadanje ministerstvo izreklo, da ostanejo deželi njene barve. In zdaj čez 20 let se spet hoče začeti rogoviljenje zoper deželne barve po cesarju priznane! Ali se ne pravi to prav s trte viti preprirov?

— Dunajsk dopisnik brž ko ne iz tistega tabora, iz kterega je „Zukunft“ pod vredništvom Leskovičevem zajemala svoje razžaljive napade na gosp. Svetca, je poslal „Politiki“ dopis, kteri gosp. dr. Toman-a dela za „sektionsratha“ v ministerstvu dunajskem. Dr. Toman je brž telegrafično „Politiki“ odpisal, da je to grda laž in da on nobeni živi duši o tem ni nikoli besedice zinil. „Politika“ je na zahtevanje Tomanovo preklicala potem hudobno izmišljeno pravlico in za njo tudi „Primorec“, ki je brž v svojem listu pogrel to gnjilo „rihto“ „dunajskega“ dopisnika, — al kaj dostavi „Primorec“? — „govori se pa zdaj — pravi — da bode dr. Toman dvorni odvetnik.“ Pač mora že na kantu biti politika tacih, kterim celó laži morajo služiti za opozicijo njihovo! Ako je pa to le zgolj nagajivost, moramo tako početje, ki se zaletuje v poštenje visokospoštovanega in visoke časti vrednega domoljuba, zavrniti kot nepošteno kovarstvo.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Za gotovo se zdaj sliši, da deželni zbori se začno 22. dne prihodnjega meseca in da utegnejo biti skozi 5 do 6 tednov. Po končanih deželnih zborih se bo 17. oktobra začel spet državni zbor.

— Dunajski vladni časnik je naznanil 9. t. m., da po želji c. k. kmetijskega ministerstva je c. k. državno vojaško ministerstvo pooblastilo vojaške gosposke vseh dežel našega cesarstva, razun Dalmacije, da na pomoč žetvi, ako se silna potreba kaže, smejo vojakov iz 4. in 5. batalijona na odpust (urlaub) za 14 dni pustiti, če posestniki vojakov za delo želé in so vojaki s pogojeno plačo zadovoljni. Gospodarji, ki vojakov v ta namen potrebujejo, naj se tedaj obrnejo do vojaških gosposk.

— Vrednost zemljišč c. k. statistična centralna komisija v spisku „Darstellung der Realitätenwerthe“ cení tako-le: Zemljišče, po davkovski vrednosti na 1000 gold. cenjeno, prodaja se na Kranjskem za 1930 gld., na Koroškem za 1970 gld., v doljni Avstriji za 2040 gld., na Tržaškem in Goriškem za 2180 gld., na Českem za 2240 gold., na Salcburškem za 2430 gld., na Štajarskem za 2460 gld., v gornji Avstriji za 2500 gld., na Marskem za 2570 gld., na Šlezkem za 2920 gld., in sicer se vinogradi po 1000 gld. katasterske vrednosti plačujejo po 2230 gld., njive po 2660 gld., senožeti po 2860 gld., vrta po 3570 gld., pašniki po 3800 gld., gozdi po 4890 gld.

— Papežev govor in pa sprava s Čehi še zmiraj zvonec nosita v časnikih. Zoper to in unega pa kričijo nemški časniki na vso moč in pritrkvajo jim skupščine v različnih zborih. Zmešnjava je že taka, da

tudi najmodrejša glava ne vé povedati, kamo pridemo? Kdor je prijatelj Avstrije, mora želeti spravo s cerkvijo, spravo s Čehi in Slovani sploh. Mirna „Reform“ o poslednji zadevi sama pravi: „Kdor resnično želi obstanek Avstrije, ta mora iskreno želeti spravo s Čehi in Slovani sploh ter na vso moč delati na to spravo. Varite se, da ne bo: prepozno!“

— Da grof Chorinski na Dunaji in baron Bach v Trstu izgubita službe deželnih glavarjev, je že gotovo, a še drugi deželni glavarji in ministerski svetovalci dobó slovó do 1. septembra, ko se začne nova vredba političnih gosposk.

Česko. Tako silno vredniki časnikov še pod Schmerlingom niso bili priganjani kakor zdaj ob času, ki ga Nemci imenujejo „čas liberalizma“ (svobode). Po cela leta se obsojajo v ječo in v denarno kazen na 2000 in 3000 gold. zdaj, ko so razbojnikom in morilcem vzeli verige v ječah. Ta pot ne pelje na dobro! Palacky in Rieger sta v „Politiki“ odgovorila, da so časniki njuni pogovor z državnim kancelarjem Beustom napak zasukali. Odkritosrčni ta odgovor o položaji Avstrije pa je sršene nemških dunajskih časnikov strašno razdražil.

Ogerska. — Čedalje bolj hočejo Magjari svoji biti. Kakor se kaže, ne bojo izpustili svoje národne armade z rok, in potem je Avstrija popolnoma dvalistična, potem pa tudi dvalizem sam sebe požrè. Tudi čuti celó stara „Pressa“ in grozno véka zoper tako pretiranje, po kterem je edinost in moč vojaška pri kraji. — 7. dne t. m. ste delegaciji ogerska in hrvaška izvolili pododbor, ki ima konečno vrediti načrt ogersko-hrvaškega pogoja; izmed Hrvatov so v tem pododboru Žuvić, Šuhaj in Janković, izmed Magjarov Deak, Ghyczy in Csengery. Tako vredjeni načrt pride še le v skupno sejo ter se bode v magjarskem in hrvaškem jeziku v zapisnik zapisal.

Srbija. Danes imajo obsojeni biti grozoviti morivci kneza Mihajla in spremljevalcev njegovih oni nesrečni dan.

Špansko. Spet se je imela začeti prekucija tukaj, kjer je že mnogo let navada, da se spuntajo viši vojaki zoper vlado. Po novejših novicah je sicer spet zadržan punt; ali pa se bode vladajoča rodovina še dolgo obdržala na prestolu, je zeló dvomljivo.

Rim. — Nagovor sv. Očeta Pija IX. v skrivnem zboru 22. dne u. m. se glasí tako-le:*)

„Nikoli bi ne bili verjeli, častitljivi bratje, ko smo k veselju vseh dobrih nekako pred 13 leti pogodbo sklenili z avstrijskim cesarjem in apostoljskim kraljem, da bomo današnji dan imeli tožiti silno težke žaljenja in stiske, s kterimi se sedaj cerkev v avstrijskem cesarstvu po sovražljivih ljudéh žalostno tare in preganja. 21. grudna lanskega leta je namreč avstrijska vlada dala v resnici nesrečno postavo kakor državno ustavno postavo, da naj po vseh delih te države, tudi po zgolj katoliških, polno veljavo ima. Po ti postavi se postavlja nepogojna prostost za vse misli in tiskarske reči, za vero, vest in nauk, državljanom vsakega verstva se dovoljuje napravljati učilišča in odredišča, vse kakoršne koli verske družbe se stavijo v enako vrsto in država jih priznava. Brž ko smo v svojo britkost to izvedeli, bi bili radi precej svoj glas povzdignili; vendar smo rajši prizanašaje molčali, sosebno v upanji, da avstrijska vlada bode voljno poslušala najpravičnejše ugovore naših častitljivih bratov, avstrijskih škofov, blaženiši svet sprejela in se na bolje spremislila. Ali zastonj je

*) Po želji mnogih naših bralcev, da ves papežev govor (v 27. listu le na kratko omenjeni) prinesó tudi „Novice“, kakor so ga prinesli drugi časniki, ga jim priobčimo po prevodu „Daničinem.“